

Umetnost egoizma

(Kako živeti srečno, ne da bi se ozirali na mnenje drugih) DZS, Ljubljana 1993, str. 184

Vseskozi so nas učili, da je egoizem slab, beseda egoist je postala skoraj psovka. Zdaj pa beremo knjigo, ki naj bi nam pomagala, da postanemo pravi mojstri egoizma. Prva stvar, na katero pomislimo v teh časih, je, da je to pač še ena knjiga, ki časti brezobziren boj, kjer se prav nič ne ozira na sočloveka, kjer je pomemben samo uspeh. Torej spet nekaj za nadebudne uspešneže. Pa se izkaže, da ne gre za to. Knjiga je namenjena vsakemu izmed nas in nas skuša spodbuditi, da življenje vzamemo v svoje roke. Izhaja iz neolepšane stvarnosti in nam skuša pomagati, da bi spregledali vse pasti, ki nam onemogočajo, da bi živeli tako, kot si želimo. S tem da se zavzema za avtonomijo posameznika, še ne povečuje gole koristoljubnosti. Nasprotno, kaže, kako ravno največji koristoljubneži manipulirajo z nami, če se jim seveda pustimo.

Josef Kirschner nam skuša s svojo knjigo Umetnost egoizma (prevod Blaž Mesec) pomagati, da se postavimo na lastne noge in si zgradimo obrambo, ki bo varovala naše cilje in interese. Kot pravi avtor v uvodu, umetnosti egoizma ne poučujejo na nobeni šoli in univerzi. Razlog je v tem, da se s tistimi, ki ne vejo, kaj hočejo doseči v življenju, veliko lažje manipulira kot pa z neodvisnimi ljudmi. Drugi nam venomer dajejo navodila, kako naj se čim bolj vključimo v družbo in se ji prilagodimo. Predpostavljajo, da smo se pripravljene odpovedati sebi in da bomo pustili drugim, da se nas polastijo. V knjigi Kirschner razpravlja o tem, kako se temu izognemo, kadar nam to ne koristi. Opisuje metode, s katerimi se osvobodimo odvisnosti, in svetuje, kako v čim večji meri uresničiti samega sebe. Umetnost egoizma se ne opira na kaka teoretična ali znanstvena spoznanja, temveč na izkušnje, ki si jih lahko vsak sam nabere v življenju. Pomembno je, da te izkušnje izkoristi in v skladu z njimi oblikuje nadaljnje življenje. Namen knjige je spodbujati bralca k delovanju, k spreminjanju

nju njegovega življenja tako, kot si to sam želi, ne da bi se ob tem vseskozi spraševal, kako bo to všeč drugim.

Knjiga je razdeljena na devet delov. V prvem delu nas sooči z dvema možnostma, kako najti osebno srečo. Ena možnost je, da živimo v zavetju družbe in se ji prilagajamo, tudi za ceno visoke stopnje odvisnosti. Druga možnost je, da živimo tako, kot bi radi in prevzamemo za to polno odgovornost. Vsak se mora sam odločiti, katero možnost si bo izbral. Pri tem, da bi sami odločali o svoji sreči, nas na eni strani ovirajo soljudje, ki se nas skušajo pollaščati, na drugi pa so odpori v nas samih. Naša prva naloga je, da se začnemo ukvarjati s temi odpori in ne čakamo na čudeže, ki naj bi jih naredili drugi. Naj kot primer omenimo dva taka odpora: »Odgovornost zase prelagamo na druge, namesto da bi jo prevzeli sami« (str. 22) in »Ne znamo početi pomembnih reči in se odpovedati nepomembnim« (str. 29). Ko smo se enkrat odločili, da vzamemo življenje v svoje roke, se ne moremo več izgovarjati na druge, če nam kaj ne gre tako, kot bi radi. V nadaljevanju je govor o uresničevanju želja, kjer igra pomembno vlogo domišljija, ki ji moramo pustiti prosto pot, ne pa jo zatreti. Prav tako je pomembna vodilna misel, ki nam bo pomagala obvladovati velike in majhne življenjske težave.

Poučno je poglavje, kjer avtor govori o uspešnosti in storilnostnem pritisku. Vsi si želimo, da bi bili cenjeni in uspešni, pri tem pa pozabljamo, kakšna je včasih cena za to. Neprestano tekmovanje nas potiska v nekakšen storilnostni vrtiljak, kjer je glavno vodilo ugled. Če želimo izstopiti s tega vrtiljaka in uživati sadove svojih dejanj, se moramo vprašati, kakšno korist imamo v resnici od vsega tega. Kirschner navede nekaj primerov – kratkih zgodbic, da bi nas spodbudil, da si vprašanje postavimo tudi sami.

Pomembno vlogo pri obvladovanju umetnosti egoizma igra obramba svojega področja. Z metodami in sugestijami, kako si izboriti svoj življenjski prostor, se seznanimo v 6. poglavju. Knjiga se konča s temami, ki jih pogosto srečamo med nasveti za modro življenje, na primer »delajmo z veseljem«, »ne borimo se proti naravnemu toku stvari, ampak ga izkoristimo«, »nihče nas ne more obvarovati pred življenjskimi izkušnjami«, če naštejemo le nekatere. Vse te stare

modrosti pa so predstavljene v luči egoizma, ki tak, kot je predstavljen v knjigi, izgublja svoj negativni prizvok. Kot pravi avtor na koncu: »Čudno je, da je tako široko razširjen predsodek, da človek, ki se bolj briga zase kot za druge, ne more biti dober družinski oče, dobra gospodinja ali dober sodelavec. . . . Tisti, ki živi, zavedajoč se samega sebe, in se srečno uresničuje, bolje razume samega sebe, s tem pa tudi soljudi. Kdor zna zadovoljivo izpolnjevati svoje želje, ne obremenjuje svojega okolja z nadomestnimi zadovoljitvami« (str. 183).

Knjiga, ki jo odpremo že zaradi provokativnega naslova, izhaja iz avtorjevih osebnih izkušenj in zgodbic, ki jih piše vsakdanje življenje. Teoretične osmislitve v njej ne bomo

našli, saj to tudi ni njen namen. Opisani primeri so le spodbuda, da začnemo sami delovati in si izberemo tisto, kar nam najbolj ustreza. Kirschner je primere črpal iz okolja, v katerem živi, torej iz Nemčije. Človek pri tem dobi občutek, da je tam zelo veliko mož, ki se ženejo za uspehom predvsem zato, da bi zadovoljili svoje častihlepne žene. Ženske pa so po načelih egoizma seveda same krive, če so sprejele tradicionalno vlogo in s tem odvisnost od svojega moža, pa so zato nesrečne. Če je res tako enostavno, je druga zgodba, pa čeprav velja rek: »Vsak je svoje sreče kovač.«

Olga Markič